



## Unha aproximación ás obras custodiadas no Museo do Pobo Estradense “Manuel Reimóndez Portela”

Ainhoa Álvarez Adriano e Vanesa Lago Somoza  
vanelagosomoza@hotmail.com

**Resumo.** O presente traballo pretende amosar ó lector o resultado do labor de catalogación das obras artísticas que se levou a cabo no Museo Manuel Reimóndez Portela no presente ano 2014. Comézase por un achegamento a algúns dos exemplares máis notorios conservados neste museo. Cada unha das obras irá acompañada pola súa correspondente imaxe. Ó final do artigo facilítase un listado completo da totalidade das obras –pinturas, gravados e láminas– que contribúen a enriquecer o patrimonio de todos os estradenses.

**Abstract.** This paper aims to show the reader the result of the cataloguing work carried out in Manuel Reimóndez Portela Museum during this year 2014. It starts getting closer to some of the most notorious examples preserved in this museum. Each piece will be accompanied by its corresponding image. At the end of the article, it is provided a complete list of all the works (paintings, engravings and plates), which contribute to enrich the heritage of all the people in A Estrada.

O pasado mes de febreiro, grazas a un convenio asinado entre o Concello de A Estrada e a Universidade de Santiago de Compostela (USC), foi posible levar a cabo a catalogación das obras conservadas no Museo do Pobo Estradense “Manuel Reimóndez Portela”.

Dito labor foi realizada por dúas historiadoras da arte que se atopaban elaborando, nese momento, un catálogo da produción artística albergada nas dependencias da casa consistorial da vila estradense. O seu cometido, no edificio do antigo matadoiro municipal, consistiu na recompilación de todos os datos posibles referidos ás obras que alí se custodian. Os fondos estudados clasificáronse segundo a natureza da técnica artística mediante a cal foron creados. Isto deu como resultado a elaboración dun catálogo no que se recollen datos sobre os títulos, a autoría, a datación, as dimensións e o estado de conservación de trinta pinturas, nove gravados e cinco láminas. Ademais, para previr calquera tipo de dano que afectase á súa integridade mentres as portas do museo permanezan pechadas de cara ó público, as obras foron convenientemente embaladas.

É preciso sinalar que estamos a falar dunha produción artística elaborada, na súa maioría, por autores galegos que teñen unha especial vinculación ca vila de A Estrada. É por iso que nalgunhas das obras aparecen reflectidos tradicións e lugares coñecidos para as xentes da zona.

O método de adquisición das obras por parte do Museo Manuel Reimóndez Portela faise –dende que se fundou no ano 1982– mediante compra, doazóns ou depósitos co fin de conservarlas debidamente e poñelas a disposición do público ó cal se lle proporciona unha información certa sobre as pezas que alí se exhiben.

A continuación ofrécese unha pequena escolma das obras máis destacadas.

No apartado adicado á pintura destacan oito obras que son clasificadas segundo o tema que reflicten:

### **Temática relixiosa**

Nesta sección sobresaen dous lenzos que aparecen asinados por Morales nos que se representan á Virxe María e a San Xosé co neno.

No primeiro deles pódese observar a imaxe da Virxe que é elevada ó ceo por unha agrupación de anxos. Este é un tema moi repetido ó longo da historia dentro da iconografía popular española.

A composición está dominada pola presenza da figura da nai de Xesucristo que aparece representada a unha idade xuvenil e vestida con túnica branca e manto azul, símbolos de pureza e eternidade respectivamente.

A segunda obra relixiosa de Morales amosa a imaxe de San Xosé barbado co neno Xesús en brazos apelando ó sentimental, resaltando a cercanía e o agarimo entre ambos. No que atinxe á vestimenta do santo cómpre sinalar que este é representado cun manto de cor marrón, que cae dende os ombreiros, e unha túnica verde. Pola súa banda, o neno Xesús leva un pequeno pano que lle cobre parte do seu corpo.

É salientable a presenza do atributo característico de San Xosé: a vara florida. Cóidase que soe ser de amendoeira, suplantada en moitas ocasións pola azucena ou o lirio –símbolo de pureza e castidade– tal e como acontece nesta representación.



Virxe María de Morales.

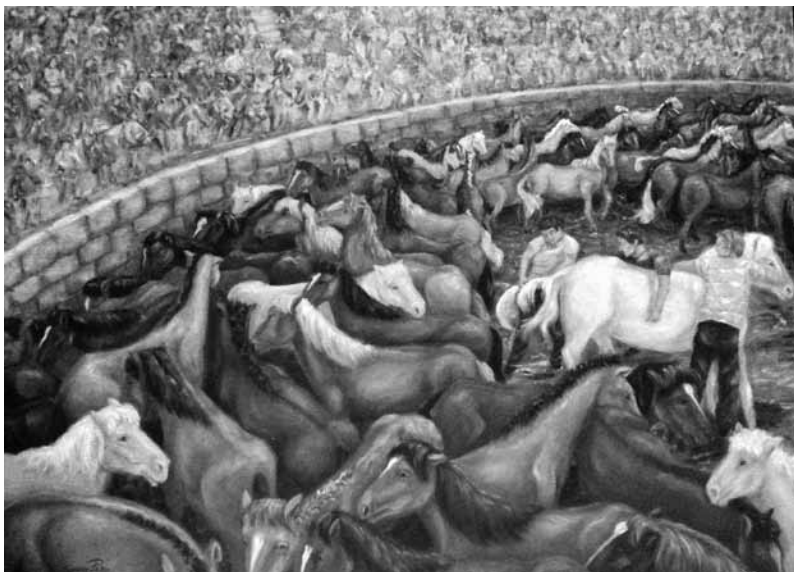


San Xosé de Morales.

### Temática popular

Dentro da colección do museo é moi frecuente atopar obras nas que se reflicten temas populares que teñen unha especial vinculación co concello e as súas tradicións. É o caso da obra de Susana Pazo Maside na que atopamos representada a coñecida festa da Rapa das Bestas de Sabucedo. A artista céntrase no momento exacto no que os cabalos salvaxes se atopan no curro, no que agarda un público multitudinario. Alí terá lugar o momento máis importante desta popular festa no que se procederá ó corte das crinas das bestas. Á dereita do lenzo destaca a presenza dun cabalo branco que está sendo sometido por tres aloitadores para levar a cabo o tradicional acto da rapa.

Dentro do conxunto de obras de temática popular tamén hai lugar para o xa mencionado Morales que, facendo gala das súas dotes como prolífico pintor, nos ofrece unha obra que representa un tema familiar para calquera galego. Estamos a falar dun lenzo no que se pode observar unha escena de romaría, á hora de xantar, con dúas polbeiras e catro homes que, nun ambiente distendido propio do



Rapa das bestas de Sabucedo de Susana Pazo Maside.



Escena de romería de Morales.



Augada de Castelao.

momento a representar, agardan pola súa ración de polbo á feira mentres toman unhas cuncas de viño.

Sen dúbida algunha a obra máis importante, que atopamos neste apartado, é unha augada de Alfonso Daniel Rodríguez Castelao realizada no ano 1948. Nela, fiel ó seu estilo reivindicativo e reflexivo, representa a unha nena de condición humilde –vestida ó modo tradicional galego– protexéndose cun paraugas que suxeita coa man esquerda. No referente á man dereita convén sinalar a presenza dunha lousa cunha mensaxe que convida a cavilar ó espectador: “El tiempo es oro”.



Pazo e torre de Quimarei, óleo de Ramiro Cimadevila.

### Temática paisaxística

Varias son as obras, abeiradas no museo, que permiten contemplar diferentes paraxes naturais e espazos de interese do municipio estradense. Neste senso, cómpre destacar as obras realizadas por



Óleo de Manuel Cabaleiro.

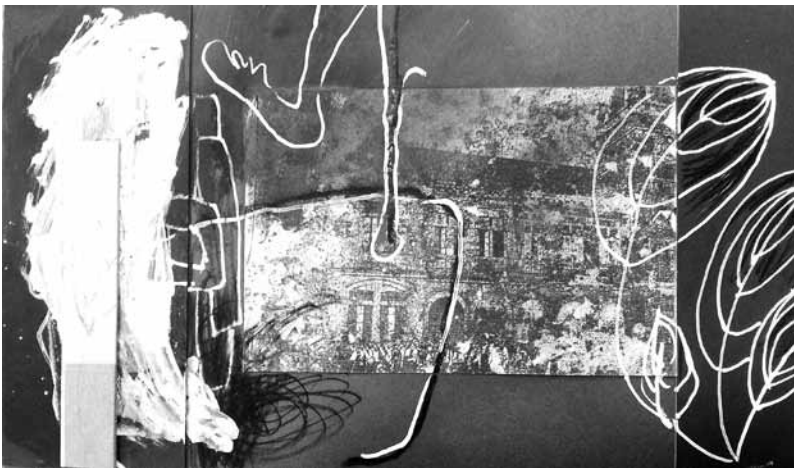
Ramiro Cimadevila Cea e Manuel Cabaleiro López. O primeiro deles realizou un óleo sobre lenzo no que se amosa o pazo e a torre de Guimarei. O camiño situado no primeiro plano leva a vista do espectador á porta do pazo co escudo que centra a composición. Á esquerda da pintura érguese imponente a histórica torre da homenaxe adxacente á construción palaciana.

Pola súa parte, Cabaleiro preferiu reproducir na súa obra terreos de labranza, nun ambiente rural, amosándolle ó espectador unha paisaxe natural e tradicional galega.

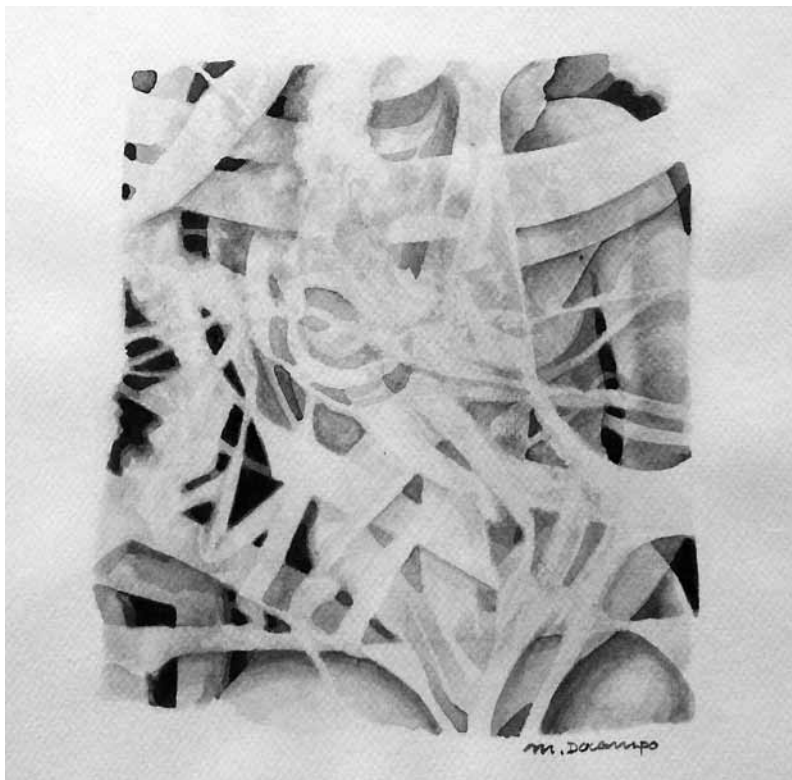
### **Pintura abstracta**

A produción artística levada a cabo na vila estradense non quedou á marxe de correntes propias dos séculos XX e XXI como é a pintura abstracta. Artistas como Alejandro Sanmartín e Miguel Docampo Regengo introducíronse nesta tendencia que lles permitiu desenvolver o seu labor creativo deixando de lado a pintura figurativa.

No caso de Alejandro Sanmartín é salientable o emprego de diferentes técnicas e materiais para acadar unha expresividade artística persoal. Pola súa parte, Miguel Docampo realizou unha augada na que se distinguen diferentes trazos, que non parecen



Obra de Alejandro Sanmartín.



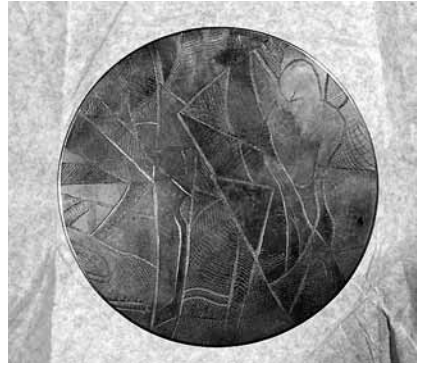
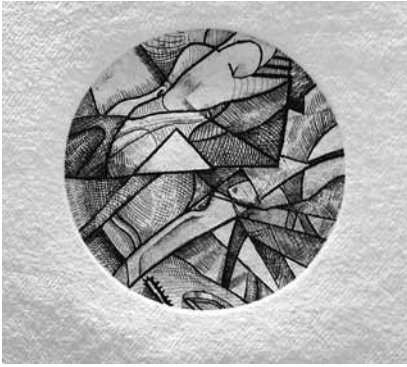
Augada de M. Docampo

responder a unha ordenación racional, sobre un fondo no que se intúe unha figura feminina.

### **Gravados**

No museo atópase unha ampla colección de gravados realizados por Miguel Docampo Regengo. Todos eles foron realizados mediante a estampación dunha placa de cobre na que se atopa o deseño da obra. A meirande parte destes traballos son monocromáticos e neles está presente a figuración humana, salvo algunhas excepcións. Cómpre sinalar a conservación, dentro da colección, dunha placa de cobre que deu lugar a unha das obras. É de salientar tamén o gravado de José Otero Abeledo, máis coñecido como Laxeiro. Pódese apreciar





Gravado de M. Docampo e a súa correspondente matriz metálica.

o rexeitamento da pintura naturalista apostando polo seu característico modernismo no que predomina o uso das cores primarias.

### Láminas

A colección de láminas está composta por cinco exemplares.

Este foi un pequeno resumo sobre a produción artística albergada no Museo do Pobo Estradense. Agardamos que resultase útil para todo aquel interesado na arte e que pronto o antedito museo volva



Gravado de Laxeiro.

a abrir as súas portas para que, tanto veciños como visitantes, poidan disfrutar das interesantes obras alí custodiadas.

### Listado completo de obras

|  |  |
|--|--|
| RELIXIOSO                                  | Autor descoñecido - Proyecto de Altar Mayor y Retablo para la parroquia de San Pelayo (CAD.002)  |
|  | Morales - Sen título (CAD.003)   |
|  | Morales - Sen título (CAD.006)   |
|  | Autor descoñecido - Fachada principal de la Iglesia de La Estrada (CAD.007)  |
|  | Autor descoñecido - Sen título (CAD.019)   |
|  | Autor descoñecido - La Purísima Concepción (CAD.021)   |
| POPULAR                                    | Sánchez-Ulloa - Sen título (CAD.001)   |
|  | Susana Pazo Maside - Sen título (CAD.004)  |
|  | Morales - Sen título (CAD.005)   |
|  | Alfonso Daniel Rodríguez Castelao - Sen título (CAD.012)   |
|  | Jesús Muras - Santa Sede (CAD.015)   |
|  | Jesús Muras - Sen título/Sen título (CAD.016)  |
|  | Morales - Sen título (CAD.022)   |
|  | Morales - Sen título (CAD.023)   |
|  | José María Barreiro - Gaiteiros no Camiño (CAD.025)  |
| PAISAXE                                    | Ramiro Cimadevila Cea - Sen título (CAD.008)   |
|  | Manuel Cabaleiro López - Sen título (CAD.009)  |
|  | Xoán Cerviño - Sen título (CAD.010)  |
|  | Daniel Cifuentes - Sen título (CAD.020)  |
|  | Santiago Tato Vidal - Porta do Sol (CAD.026)   |
| ASBTRACTO                                  | Manuel Avelino Fragoso Álvarez - Despois do Xardín Flotante (CAD.011)  |
|  | Alejandro Sanmartín - Sen título (CAD.013)   |
|  | María Chao - Sen título (CAD.014)  |
|  | Miguel Docampo Regengo - Sen título (CAD.017)  |
|  | Alejandro Sanmartín - Sen título (CAD.027)   |
|  | Alejandro Sanmartín - Sen título (CAD.028)   |
|  | Alejandro Sanmartín - Sen título (CAD.029)   |
| Alejandro Sanmartín - Sen título (CAD.030) |  |
| GRAVADOS                                   | Miguel Ángel Docampo Regengo - Sen título (GRA.001 // GRA.002 // GRA.003 // GRA.004 // GRA.005 // GRA.006 // GRA.007 // GRA.008 // GRA.009) // |
|  | José Otero Abeledo (Laxeiro) - Sen título (LÁM.005)  |
| LÁMINAS                                    | Autor descoñecido - San Miguel Arcángel (LÁM.001)  |
|  | Autor descoñecido - Sen título (LÁM.002)   |
|  | Autor descoñecido - Sen título (LÁM.003)   |
|  | Autor descoñecido - Sen título (LÁM.004)   |